

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ОБ'ЄДНАНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

На правах рукопису

КАРАЧИНА
НАТАЛІЯ ПЕТРІВНА

УДК 65.012.32 : 658.114.3

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
МОЛОЧНОЮ ПРОМИСЛОВІСТЮ

Спеціальність 08.07.01 – Економіка промисловості

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2005

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Вінницькому національному технічному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор економічних наук, професор
Мороз Олег Васильович,
Вінницький національний технічний університет
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту та моделювання в
економіці

Офіційні опоненти доктор економічних наук
Мостенська Тетяна Леонідівна
Київський національний університет
харчових технологій
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри менеджменту
кандидат економічних наук
Пугачова Катерина Миколаївна
Українська академія зовнішньої торгівлі
Міністерства економіки України,
доцент кафедри світової економіки та
міжнародної економічної інтеграції

Провідна установа Національний університет
“Львівська політехніка”
Міністерства освіти і науки України,
кафедра менеджменту та міжнародного
підприємництва

Захист відбудеться “6” липня 2005 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради
Д 26.150.02 Об’єднаного інституту економіки НАН України за адресою: 01011, м. Київ, вул. Панаса
Мирного, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Об’єднаного інституту економіки НАН
України за адресою: 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26.

Автореферат розісланий „3” червня 2005 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.В. Шубравська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Характерним явищем ринкових трансформацій в Україні стало створення корпоративного сектора економіки як базового серед інших організаційно-правових форм господарювання. Формування ефективної системи корпоративного управління залишається важливою складовою структурного реформування, що зумовлює актуалізацію наукових досліджень різнопланового соціально-економічного змісту. Питання полягає у досягненні соціально-економічної ефективності корпоративного управління за умов одночасної реалізації цілей підвищення ефективності функціонування корпорації та забезпечення балансу інтересів зацікавлених сторін. Як показав аналіз, досягнення цих двох цілей є необхідним з точки зору забезпечення економічного зростання, створення і підтримки конкурентного середовища, максимізації прибутковості інвестиційного процесу, підвищення продуктивності праці та ефективності виробництва.

Проблема оцінки якості корпоративного управління об'єктивно ускладнюється наявністю різноорієнтованих ціннісних пріоритетів учасників корпоративних відносин, які зацікавлені у досягненні успіху в діяльності підприємства, тоді як шляхи й методи його забезпечення можуть значно відрізнятись. Саме тому адекватне оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративного управління дозволяє визначити можливість створення балансу інтересів зацікавлених сторін.

Важливим аспектом наукових досліджень з проблем ефективності корпоративного управління є необхідність адаптації результатів світового досвіду до умов вітчизняної економіки, яка знаходиться на етапі динамічної трансформації. На сьогодні в Україні відбувається активне становлення теорії і практики корпоративного управління. Проблематика даного питання активно досліджується такими вітчизняними економістами, як О. Поважний, Г. Козаченко, В. Євтушевський, А. Воронкова, Є. Коренев, С. Румянцев, Д. Задихайло, О. Кібенко, М. Чечетов, А. Мендрул, М. Сірош, М. Грідчина, В. Адамчук, Н. Хвесюк, О. Рудінська та ін. Проте практично відсутні результати досліджень, які б комплексно висвітлювали можливість підвищення ефективності функціонування корпорацій як соціально-економічної інституції у ринковій економіці. Актуальним залишається питання розроблення методологічних і методичних основ оцінки соціально-економічної ефективності корпоративного управління. Водночас потребує уточнення понятійний апарат щодо визначення категорій корпорація, корпоративне управління, його соціально-економічна ефективність. Всі ці проблемні питання є надзвичайно важливими для вітчизняної молочної промисловості, зокрема, корпоративізованих підприємств галузі, які в процесі реформ вже на постприватизаційному етапі свого функціонування зіткнулися з цілим рядом негативних тенденцій власного соціально-економічного розвитку.

Зв'язок роботи з плановими дослідженнями. Дисертація виконувалась згідно з планом науково-дослідних робіт Вінницького національного технічного університету (ВНТУ) у рамках науково-технічної програми Міністерства освіти і науки України “Організаційно-економічні основи забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на регіональному ринку” (№ державної реєстрації 0101U004672), де автором запропоновано методологію оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративного управління, а також теми „Теорія трансформації сучасного ринку в Україні під впливом процесів глобалізації” (№ держреєстрації 0104U000739), де автором розробляються теоретико-методологічні та прикладні засади формування ефективної моделі корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості.

Мета дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних засад та обґрунтування організаційно-економічних заходів, спрямованих на формування ефективної системи управління підприємствами корпоративного типу в умовах поглиблення ринкових відносин.

Для досягнення зазначеної мети ставилися та вирішувалися такі завдання:

- дослідження принципів формування і проблем розвитку сучасного корпоративного сектора економіки України, зокрема, молочної промисловості;
- наукове узагальнення та уточнення теоретико-методологічних підходів до визначення змістовного понятійного апарату, а також методичних аспектів визначення ефективності корпоративного управління;
- розробка методики оцінки соціально-економічної ефективності корпоративного управління та її апробація на підприємствах молочної промисловості Вінниччини;
- моделювання інтегрального показника оцінки ефективності корпоративного управління за допомогою кореляційно-регресійного аналізу;
- розробка напрямів підвищення ефективності функціонування корпорацій за рахунок використання потенціалу системно-синергетичного підходу;
- розробка заходів підвищення ефективності корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості.

Мета і завдання дослідження зумовили його структуру, внутрішню логіку й послідовність розгляду окремих питань.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення ефективного корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості.

Предмет дослідження – принципи, критерії та показники ефективності корпоративного управління акціонерними товариствами молочної промисловості Вінницької області.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дисертаційної роботи є фундаментальні положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативні та законодавчі акти України з питань становлення корпоративного сектора економіки і молочної промисловості зокрема.

Досягнення поставленої мети зумовило застосування відповідної системи методів дослідження. У процесі дослідження, зокрема, застосовувались методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта і предмета дослідження; порівняння – для зіставлення фактичних даних звітного і базисного років; середніх та відносних величин – для узагальненої кількісної характеристики ефективності процесів, визначенні інтенсивності змін у молочній промисловості Вінниччини; графічний – для ілюстрації динаміки показників розвитку галузі, відображення зв'язків між досліджуваними показниками; рядів динаміки – для характеристики зміни показників у часі; групування – для виділення із сукупності досліджуваних підприємств однорідних типів і груп з суттєвими ознаками; метод анкетування – для отримання експертних даних при оцінюванні якісних показників задоволення інтересів нефінансових інвесторів та визначення вагомості окремих показників у групах інтегральних показників; кореляційно-регресійний – для визначення зв'язку між показниками; нормативний – при аналізі і оцінюванні фінансових відносних показників; економіко-математичне моделювання – для розробки математичних моделей реальних економічних об'єктів.

Вихідними даними за темою дисертації стали вітчизняна законодавча та нормативна база з питань управління тощо. Інформаційну базу дослідження становили Укази Президента України, законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, статистичні матеріали Держкомстату України, Міністерства промислової політики України, архівні матеріали, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних і зарубіжних учених з проблем корпоративного управління, дані звітності досліджуваних підприємств.

Як базові досліджувались корпоративні підприємства молочної промисловості Вінницької області, а саме: АТЗТ „Бершадьмолоко”, АТЗТ „Тростянецький молокозавод”, ВАТ „Літинський молокозавод”, ВАТ „Вапнярський молокозавод”, ВАТ „Барський завод сухого знежиреного молока”, ВАТ „Вінницький міський молокозавод”, ВАТ „Гайсинський маслосирзавод”, ВАТ „Крижопільський сироробний завод”, ВАТ „Могилів-Подільський молокозавод”, ВАТ „Погребищенський маслосирзавод”, ВАТ „Тулчинський маслосирзавод”, ВАТ „Хмільницький завод сухого знежиреного молока”, ВАТ „Шаргородський маслосирзавод”, ВАТ „Ямпільський маслозавод”.

Наукова новизна роботи полягає у встановленні закономірностей забезпечення ефективності корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості, виявленні, систематизації, моделюванні існуючих зв'язків в об'єкті дослідження, а також домінантних

чинників впливу на ефективність даних процесів. Найважливішими результатами, що характеризуються новизною і розкривають логіку, масштабність, повноту та зміст дисертації, є такі:

Вперше:

- сформульовано визначення поняття „соціально-економічна ефективність корпоративного управління”, яка полягає у створенні балансу інтересів осіб, зацікавлених в діяльності акціонерних товариств, що передбачає врахування економічної та соціальної природи корпоративних відносин; обґрунтовано критерії і показники оцінки зазначеної форми управління;

- розроблено методика та алгоритм визначення інтегрального показника соціально-економічної ефективності корпоративного управління як ступеня досягнення балансу інтересів фінансових і нефінансових інвесторів, а також здійснено автоматизацію цієї методики на алгоритмічній мові Delphi;

- виявлено кореляційно-регресійний взаємозв'язок інтегрального показника оцінки ефективності корпоративного управління та показників ефективності господарювання підприємств галузі, а також розроблено аналітичну та економетричну модель такого взаємозв'язку;

- розроблено методологічні принципи системно-синергетичного підходу створення моделі ефективної корпорації на основі виявлених умов ефективності та оптимуму функціонування корпоративних підприємств, які полягають у досягненні балансу усіх учасників корпоративних відносин за наявних ресурсних обмежень.

Поглиблено:

- зміст поняття “корпорація” як організаційної форми, сутність якої відображає мету, завдання та структуру об'єднання учасників корпоративних відносин, а також корпоративного управління як способу забезпечення врахування і захисту інтересів фінансових і нефінансових інвесторів, який регламентується законодавчими та нормативними актами, внутрішніми нормативними положеннями і документами, з метою отримання максимально можливого фінансового результату.

Удосконалено:

- механізм організації корпоративних відносин та досягнення балансу інтересів їх учасників, який полягає у формуванні загальних методів регулювання стосунків між всіма учасниками корпорацій та визначенні системи заходів регулювання взаємодії між вищим менеджментом і акціонерами корпорації;

- принципи формування дивідендної політики та стратегії дивідендних виплат на підприємстві з урахуванням динаміки фінансових результатів.

Отримали подальший розвиток:

- окремі положення теорії ефективності корпоративного управління, в результаті чого визначено, що удосконалення організації корпоративних відносин є основою забезпечення ефективного функціонування корпорації.

Основний науковий результат дисертаційного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному застосуванні рекомендацій, що дозволяють підвищити ефективність корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості Вінниччини.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати правомірно розглядати як внесок у розвиток сучасної концепції соціально-економічної ефективності корпоративного управління. Сформульовані та обґрунтовані у дисертації наукові положення і практичні рекомендації є підґрунтям для вирішення теоретичних та практичних проблем корпоративного управління на вітчизняних підприємствах молочної промисловості в процесі поглиблення ринкових відносин. Практичне значення результатів полягає у впровадженні отриманих результатів досліджень в управління корпоративними підприємствами, що сприятиме підвищенню ефективності корпоративного управління. Результати дослідження можуть бути реалізовані на підприємствах будь-якої галузі. До результатів, що мають принципове практичне значення, належать науково-методичне обґрунтування ефективності різнопланових ринкових та соціально-організаційних інститутів забезпечення соціально-економічної ефективності корпоративного управління, а також визначення вагомості впливу виявлених чинників на соціально-економічну ефективність корпоративного управління.

Загалом же практичне значення дисертаційного дослідження полягає в тому, що теоретичне осмислення сучасних тенденцій у сфері корпоративного управління доведено до рівня практичних рекомендацій щодо удосконалення внутрішньоорганізаційного управління корпоративним підприємством. Результати дослідження впровадженні у виробництво на ВАТ „Вапнярський молокозавод”, ВАТ „Хмільницький завод сухого знежиреного молока”, ВАТ „Тульчинський маслосирзавод”, ВАТ „Барський завод сухого знежиреного молока”, ВАТ „Літинський молочний завод”.

Особистий внесок здобувача. Дисертантом обґрунтовано ряд теоретико-методологічних принципів визначення ефективності корпоративного управління за допомогою розробленої методики. Відображені у дисертації ідеї та розробки належать особисто автору і є його внеском у розвиток теорії та практики корпоративного управління. Наукові праці, опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження увійшли до щорічних наукових звітів автора як здобувача. Дисертація обговорена і схвалена на розширеному міжкафедральному науковому семінарі Інституту менеджменту ВНТУ (2004 р.). Основні положення, результати та висновки дисертаційної роботи доповідалися на науково-практичних

конференціях ВНТУ (м.Вінниця, 2002-2005 рр.), науково-практичній конференції „Промисловий потенціал Вінниччини: сучасний стан та перспективи розвитку” (м. Вінниця, 2002 р.), IV міжнародній науковій конференції „Управління розвитком соціально-економічних систем” (м.Донецьк, 2003 р.), VII міжнародній науково-практичній конференції „Наука та освіта 2004” (м.Дніпропетровськ, 2004 р.), регіональній науково-практичній конференції „Інноваційно-інвестиційна модель розвитку економіки Вінниччини” (м.Вінниця, 2005 р.), міжнародній науково-теоретичній конференції „Методичні основи сучасного дослідження в аграрній економіці” (м.Житомир, 2005 р.).

Результати дисертаційних досліджень були використані при розробці навчальних програм і викладанні у ВНТУ курсів „Основи менеджменту”, „Міжнародний маркетинг і менеджмент”, „Корпоративне управління”, які є складовою частиною програми підготовки магістрів із спеціальності 8.050201 „Менеджмент організацій” (спеціалізація „Корпоративне управління”).

Публікації. Основні результати дослідження за темою дисертації відображено у 19 наукових статтях (загальним обсягом 3,9 д. а.), з яких 8 опубліковано в фахових виданнях (обсяг – 2,1 д. а.).

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків і додатків. Повний обсяг роботи – 222 сторінки, у т.ч. 161 сторінка основного тексту. Матеріали дисертації містять 20 таблиць і 27 рисунків, з них на повну сторінку - 3. Список використаної літератури налічує 169 джерел і займає 14 сторінок. Робота має 14 додатків обсягом 47 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Сформульовано мету і завдання дослідження у відповідності з обраною темою. Визначені об'єкт та предмет дослідження, висвітлено наукову новизну отриманих результатів, їх практичне значення, вказано форми апробації результатів дослідження, наведено кількість публікацій за темою дисертації.

У першому розділі **“Науково-теоретичні основи визначення корпоративного управління в промисловості та оцінки його ефективності”** досліджено зміст та поняття категорій у сфері ефективності корпоративного управління, а саме поняття „корпорація”, „корпоративне управління”, „соціально-економічна ефективність корпоративного управління”, трактування яких залишається різноплановим. Враховуючи існуючі погляди науковців та особливості національного законодавства, доцільним є уточнення даних категорій (рис. 1).

Окремої уваги заслуговує визначення категорії „корпоративне управління”. Аналіз показав, що існуючі точки зору фокусуються у розрізі декількох підходів, а саме: часткового, суспільного, нормативного, економічного та управлінського, що, однак, не охоплює всієї множини проблем дефініції. У зв'язку з цим, на основі проведених досліджень, автором виокремлено два

концептуальних організаційний і соціально-економічних. Згідно з останнім корпоративне управління розглядається як спосіб

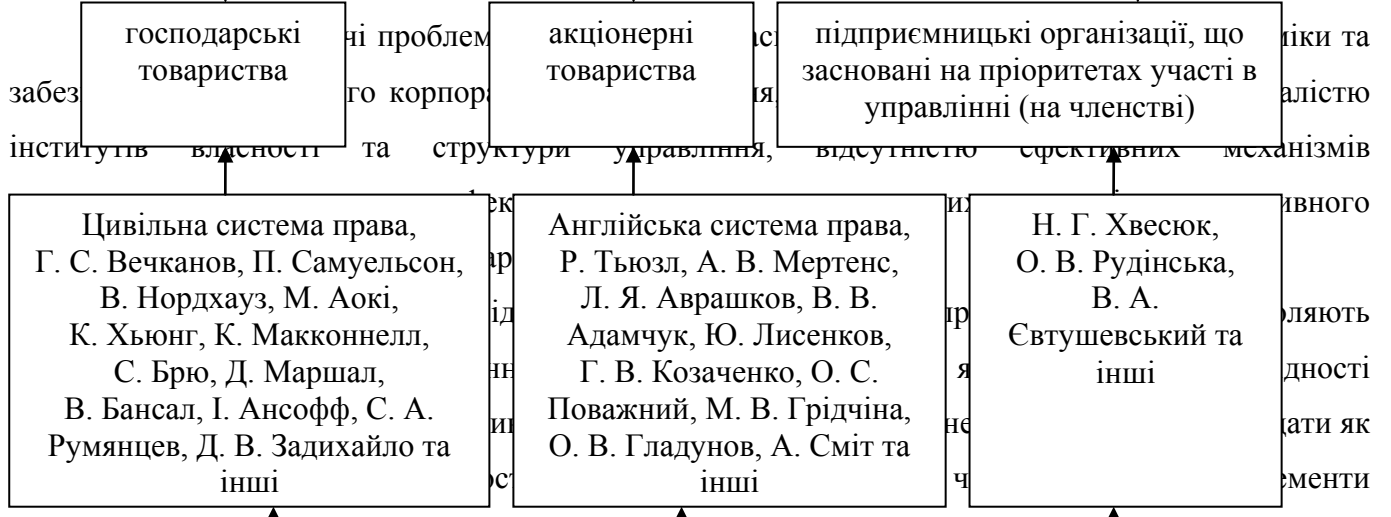
Авторська інтерпретація категорії „корпорація”

забезпечення рівнів, який регламентує об'єднання і документи економічними

У вузькому значенні „корпорація” – договірне господарське об'єднання підприємців або громадян, створене на основі поєднання загальних економічних інтересів учасників для одержання максимального фінансового результату від його діяльності.

У широкому значенні „корпорація” – договірне господарське об'єднання підприємств, створене на основі поєднання загальних економічних інтересів для одержання максимального прибутку від господарської діяльності та вкладених інвестицій.

У контексті дослідження світового розвитку корпоративного управління виявлено, що формування національної моделі, етапи свого становлення, на даний час здійснюється на основі переважно інсайдерської моделі та тяжіння до японської системи корпоративного управління.

соціальної та економічної ефективності управління, тобто забезпечується соціально-економічна ефективність, що, у свою чергу, вимагає постійного погодження, координації та розв'язання

Автори наукових підходів визначення поняття „корпорація”

конфлікту інтеграції поняття „ефективність корпоративного управління” дає підстави виділити показник „соціально-економічна ефективність корпоративного управління” як окрему категорію. Звідси соціально-економічна ефективність полягає у забезпеченні балансу інтересів зацікавлених у діяльності корпорації осіб.

У другому розділі “Корпоративне управління на підприємствах молочної промисловості: стан, ефективність і перспективи розвитку” розроблено комплексну методику оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративного управління. Дана методика базується на визначенні критеріїв і показників ефективної діяльності учасників корпоративних відносин та об'єднанні їх у дві групи - фінансових і нефінансових інвесторів - як результату виявлення спільності їх інтересів (табл. 1).

Таблица 1

Показники оцінювання соціально-економічної ефективності

корпоративного управління

Соціально-економічна ефективність			
Фінансових інвесторів		Нефінансових інвесторів	
Група показників	Показники	Група показників	Показники
Ліквідність	1. Загальний коефіцієнт покриття 2. Коефіцієнт швидкої ліквідності 3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Обсяг та ритмічність діяльності	1. Коефіцієнт ритмічності 2. Частка ринку 3. Обсяг експортованої продукції
Фінансова стійкість	1. Коефіцієнт автономії 2. Коефіцієнт маневреності 3. Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	Якість та асортимент продукції	1. Коефіцієнт сортності 2. Середньозважений бал якості 3. Рівень товарної номенклатури
Ділова активність	1. Оборотноість запасів 2. Оборотноість дебіторської заборгованості 3. Оборотноість власного капіталу 4. Оборотноість капіталу	Мотивація	1. Рівень заробітної плати 2. Темп зростання заробітної плати 3. Умови роботи 4. Умови для самореалізації
Рента-бельність	1. Рентабельність реалізації 2. Рентабельність основної діяльності 3. Рентабельність основного капіталу 4. Рентабельність власного капіталу	Суспільність	1. Рівень збереження екології 2. Рівень сплати податків 3. Витрати на благодійність
Ринкова активність	1. Коефіцієнт „ціна-прибуток” 2. Коефіцієнт „ринкова балансова вартість” 3. Цінність акцій	Рівень сервісу	1. Строк доставки споживачам 2. Гарантійне та післягарантійне обслуговування

			3. Умови оплати 4. Своєчасність та повнота оплати поставок
--	--	--	---

Ураховуючи особливості показників оцінювання соціально-економічної ефективності, які мають як кількісне, так і якісне значення, обґрунтовано доцільність використання розрахунку кількісних показників та бальних оцінок при аналізі якісних показників, а також визначення їх вагомості на основі оцінок експертів. Розрахунок коефіцієнтів ваги здійснювався у два етапи. Перший етап передбачав вибір групи експертів і оцінювання ними важливості окремих показників за десятибальною шкалою. На другому етапі отримані бальні оцінки було трансформовано у коефіцієнти ваги кожного показника, який розраховувався за формулою:

$$K_i = \frac{B_i}{\sum_{i=1}^K B_i} \quad (1)$$

де K_i – значення коефіцієнта ваги i -го показника;

B_i – середньоарифметичне значення бальної оцінки експертами i -го показника;

K – кількість показників у групі.

З метою інтеграції зазначених показників до єдиного загального показника, який би характеризував ступінь досягнення балансу інтересів фінансових та нефінансових інвесторів, запропоновано розрахувати інтегральний показник соціально-економічної ефективності корпоративного управління.

Вихідні показники подані у вигляді матриці (X_{ij}), де у рядках записані номери вихідних показників ($i = 1.1, 1.2, 1.3, \dots 10.4$), а у графах – номери досліджуваних підприємств ($j = 1, 2, 3, \dots 14$).

Для перетворення показників підприємств в індексну форму доцільно застосовувати таку послідовність дій:

- для показників, збільшення яких свідчить про краще становище підприємства, індекс I_{ij} розраховувався таким чином:

$$I_{ij} = (X_{ij} - \min X_{ij}) / (\max X_{ij} - \min X_{ij}). \quad (2)$$

Тобто, чим більшим є фактичне значення X_{ij} в межах діапазону їх коливань, тим ближчим до 1 буде величина I_{ij} ;

- для показників, зменшення яких свідчить про краще становище підприємства, індекс I_{ij} розраховувався таким чином:

$$I_{ij} = (\max X_{ij} - X_{ij}) / (\max X_{ij} - \min X_{ij}). \quad (3)$$

Тобто величина I_{ij} буде наближуватися до 1 при наближенні фактичного значення X_{ij} до $\min X_{ij}$. Необхідно зауважити, що для кількісних показників X_{ij} виражається безпосередньо у значенні коефіцієнта, а для якісних показників X_{ij} – у балах, визначених експертами.

Інтегральні індекси необхідно розраховувати за окремими групами показників (інтегральні індекси показників ліквідності $I_{(1)}$, фінансової стійкості $I_{(2)}$, ділової активності $I_{(3)}$, рентабельності $I_{(4)}$, ринкової активності $I_{(5)}$, обсягу та ритмічності діяльності $I_{(6)}$, якості та асортименту продукції $I_{(7)}$, мотивації праці $I_{(8)}$, суспільності $I_{(9)}$, рівня сервісу підприємства $I_{(10)}$) шляхом зважування фактичних значень показників:

$$I_{(1j)} = I_{(1.1j)} \cdot K_{1.1} + I_{(1.2j)} \cdot K_{1.2} + I_{(1.3j)} \cdot K_{1.3}, \quad (4)$$

$$I_{(2j)} = I_{(2.1j)} \cdot K_{2.1} + I_{(2.2j)} \cdot K_{2.2} + I_{(2.3j)} \cdot K_{2.3}, \quad (5)$$

$$I_{(3j)} = I_{(3.1j)} \cdot K_{3.1} + I_{(3.2j)} \cdot K_{3.2} + I_{(3.3j)} \cdot K_{3.3} + I_{(3.4j)} \cdot K_{3.4}, \quad (6)$$

$$I_{(4j)} = I_{(4.1j)} \cdot K_{4.1} + I_{(4.2j)} \cdot K_{4.2} + I_{(4.3j)} \cdot K_{4.3} + I_{(4.4j)} \cdot K_{4.4}, \quad (7)$$

$$I_{(5j)} = I_{(5.1j)} \cdot K_{5.1} + I_{(5.2j)} \cdot K_{5.2} + I_{(5.3j)} \cdot K_{5.3}, \quad (8)$$

$$I_{(6j)} = I_{(6.1j)} \cdot K_{6.1} + I_{(6.2j)} \cdot K_{6.2} + I_{(6.3j)} \cdot K_{6.3}, \quad (9)$$

$$I_{(7j)} = I_{(7.1j)} \cdot K_{7.1} + I_{(7.2j)} \cdot K_{7.2} + I_{(7.3j)} \cdot K_{7.3}, \quad (10)$$

$$I_{(8j)} = I_{(8.1j)} \cdot K_{8.1} + I_{(8.2j)} \cdot K_{8.2} + I_{(8.3j)} \cdot K_{8.3} + I_{(8.4j)} \cdot K_{8.4}, \quad (11)$$

$$I_{(9j)} = I_{(9.1j)} \cdot K_{9.1} + I_{(9.2j)} \cdot K_{9.2} + I_{(9.3j)} \cdot K_{9.3}, \quad (12)$$

$$I_{(10j)} = I_{(10.1j)} \cdot K_{10.1} + I_{(10.2j)} \cdot K_{10.2} + I_{(10.3j)} \cdot K_{10.3} + I_{(10.4j)} \cdot K_{10.4}, \quad (13)$$

де K – коефіцієнт вагомості кожного з показників в межах групи.

Діапазон значень інтегральних індексів становитиме від 0 до 1, що забезпечується застосованою системою ваг.

На основі зважування фактичних значень розрахованих показників та їх коефіцієнтів вагомості (K) були визначені:

1. Інтегральний індекс задоволення інтересів фінансових інвесторів ($I_{(ф)}$) зі значень наступних п'яти інтегральних індексів: показників ліквідності $I_{(1)}$, фінансової стійкості $I_{(2)}$, ділової активності $I_{(3)}$, рентабельності $I_{(4)}$ та ринкової активності $I_{(5)}$:

$$I_{\Phi j} = I_{(1)j} \cdot K_1 + I_{(2)j} \cdot K_2 + I_{(3)j} \cdot K_3 + I_{(4)j} \cdot K_4 + I_{(5)j} \cdot K_5 \quad (14)$$

2. Інтегральний індекс задоволення інтересів нефінансових інвесторів ($I_{\Pi j}$) зі значень наступних п'яти інтегральних індексів: показників обсягу та ритмічності діяльності $I_{(6)}$, якості та асортименту продукції $I_{(7)}$, мотивації праці $I_{(8)}$, суспільності $I_{(9)}$, рівня сервісу $I_{(10)}$:

$$I_{\Pi j} = I_{(6)j} \cdot K_6 + I_{(7)j} \cdot K_7 + I_{(8)j} \cdot K_8 + I_{(9)j} \cdot K_9 + I_{(10)j} \cdot K_{10} \quad (15)$$

Інтегральний показник соціально-економічної ефективності необхідно розраховувати за формулою:

$$I_{\text{СЕФ}j} = \lambda \cdot I_{\Phi j} + \nu \cdot I_{\Pi j}, \quad (16)$$

де λ , ν – відповідно значимість інтересів фінансових та нефінансових інвесторів для досягнення балансу інтересів.

Значення інтегрального показника соціально-економічної ефективності за оптимальних умов повинно досягати 1. Чим менше значення цього показника, тим менша ймовірність досягнення балансу інтересів фінансових та нефінансових інвесторів.

Особливостями функціонування корпоративних підприємств молочної промисловості є малотранспортабельність і непридатність продукції до зберігання, а також сезонний характер формування цін, попиту і пропозиції. Як засвідчив аналіз, розвиток галузі Вінниччини є аналогічним щодо тенденцій змін у виробництві та реалізації молока в Україні загалом.

Оцінка стану корпоративних підприємств молочної промисловості за фінансовими результатами, які є важливими показниками ефективності виробничо-господарської діяльності та джерелом формування фінансових ресурсів, свідчить про зменшення частки підприємств з рентабельною діяльністю за 2000-2002 рр. та значним її збільшенням за 2003-2004 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Групування корпоративних підприємств молочної промисловості
Вінниччини за фінансовими результатами (аналізувалось 14 підприємств)

Роки	Питома вага групи підприємств у загальному підсумку (%)	
	Група підприємств з рентабельною діяльністю	Група підприємств з нерентабельною діяльністю

	За валовим прибутком	За фінансовим результатом від операційної діяльності	За фінансовим результатом від звичайної діяльності до оподаткування	За валовим прибутком	За фінансовим результатом від операційної діяльності	За фінансовим результатом від звичайної діяльності до оподаткування
2000	78,5	50,0	42,9	21,5	50,0	57,1
2001	64,3	57,1	42,9	35,7	42,9	57,1
2002	57,1	35,7	28,6	42,9	64,3	71,4
2003	92,9	78,6	71,4	7,1	21,4	28,6
2004	100,0	78,6	78,6	-	21,4	21,4

Розроблена методика оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративного управління була апробована на зазначених вище підприємствах. Отримані результати свідчать, що діапазон значення даного інтегрального показника коливається у діапазоні 0,31-0,56 в.од., тобто має місце досить невисокий рівень ефективності управління, а, отже, незадоволення інтересів учасників корпоративних відносин. При цьому рівень задоволення інтересів фінансових інвесторів є меншим, ніж нефінансових, що стало наслідком невисокого рівня ліквідності, ділової та ринкової активності підприємств галузі.

Для своєчасного виявлення недоліків корпоративного управління, тобто визначення чинників, які негативно позначаються на його ефективності, та прискорення процесу реагування підприємства на негативні наслідки діяльності, проведено автоматизацію процесу визначення інтегрального показника соціально-економічної ефективності корпоративного управління за рахунок створеної автором комп'ютерної програми на алгоритмічній мові Delphi.

У третьому розділі **“Напрямки підвищення ефективності корпоративного управління молочною промисловістю”** на основі проведених досліджень у сфері корпоративного управління розроблено комплекс заходів щодо підвищення його ефективності. Так, створено механізм удосконалення організації корпоративних відносин, який передбачає законодавче врегулювання таких відносин на основі прийняття проекту Закону України „Про акціонерні товариства”, формування корпоративного контролю (внутрішнього і зовнішнього) та належної корпоративної культури як системи внутрішніх ціннісних установок і правил. Ураховуючи те, що стабільність корпоративних відносин зумовлена стосунками між акціонерами та вищим керівництвом акціонерних товариств, були запропоновані методи забезпечення погодженості між ними, а саме: використання як економічних, так і адміністративних методів впливу акціонерів на вищий менеджмент, а також формування ефективної дивідендної політики (рис. 2).

При цьому було розроблено механізм коригування (оптимізації) процесу формування дивідендної політики, який враховує фінансові можливості самих підприємств, а також динаміку основних чинників ефективності корпоративного управління, домінуючих у даних умовах.

Упроваджено системно-синергетичний підхід при розробці комплексу заходів, спрямованих на підвищення ефективності функціонування корпорацій, згідно з яким визначення умов ефективності та оптимального функціонування корпорації дозволило сформувати економіко-математичну модель ефективності корпорації, яка має вигляд:

$$Q = 0,1026 \cdot Y_1 + 0,1311 \cdot Y_2 + 0,1254 \cdot Y_3 + 0,0912 \cdot Y_4 + 0,1197 \cdot Y_5 + 0,1032 \cdot Y_6 + 0,1118 \cdot Y_7 + 0,1032 \cdot Y_8 + 0,0559 \cdot Y_9 + 0,0559 \cdot Y_{10} \rightarrow \max, \quad (17)$$

$0,0039 < Y_1 \leq 0,7873$; $0,0943 < Y_2 \leq 0,9985$; $0,032 < Y_3 \leq 0,6034$; іквідності; Y_2
 $0,1521 < Y_4 \leq 0,9878$; $0,0185 < Y_5 \leq 0,4777$; $0,0953 < Y_6 \leq 0,7044$; тивності; Y_6 –
 $0,2195 < Y_7 \leq 0,8614$; $0,1668 < Y_8 \leq 0,7591$; $0,1407 < Y_9 \leq 0,95$; ції праці; Y_9 –
 $0,1265 < Y_{10} \leq 0,8735$ рівня суспільності; Y_{10} – рівня сервісу).

нефінансових інвесторів, який регламентується законодавчими та нормативними актами, внутрішніми нормативними положеннями і документами.

Модель корпоративного управління в Україні перебуває на стадії становлення. Особливістю даного процесу є необхідність враховувати проблеми відносно розпорошеної власності, як в аутсайдерських моделях, а також тенденцію концентрації власності і контролю та запровадження елементів перехресного володіння і формування складних корпоративних структур різного типу, що властиво інсайдерській системі.

2. Подібні дослідження є особливо актуальними на корпоративних підприємствах саме молочної промисловості, яка виготовляє продукцію, частка якої є найбільшою у загальному обсязі виробництва продовольчих товарів в Україні. Аналіз стану ринку молока та молочної продукції на Вінниччині засвідчив існування таких основних проблем як:

- низька якість молочної сировини, що, у свою чергу, негативно впливає на виробництво молочної продукції і призводить до проблеми її збуту, а також недостатній захист споживачів від продукції низької якості;

- низька якість технологічного оснащення молокозаводів;

- відсутність дієвої державної програми розвитку ринку молока та молокопродукції, яка гарантувала б якість та безпеку її споживання;

- недостатнє бюджетне фінансування наукових розробок у даній галузі.

3. Аналіз існуючої системи корпоративного управління визначив такі її особливості: неефективна, дуже розпорошена структура акціонерних товариств на першому етапі приватизації, провідна роль держави у процесі корпоратизації, недостатня роль в управлінні спостережних рад, відсутність потужного зовнішнього контролю за діяльністю органів управління, низький рівень професіоналізму значної частини керівної ланки корпоративних підприємств та корпоративної культури працівників. Водночас, узагальнюючи особливості відносин між учасниками функціонування корпорацій, необхідно зазначити, що корпоративні відносини є достатньо організованим соціокультурним феноменом, який характерний для високого рівня інституційного розвитку народногосподарського комплексу.

4. Дослідження проблем корпоративного управління дозволяє стверджувати про необхідність обґрунтування категорії „соціально-економічна ефективність корпоративного управління”, сутність якої, враховуючи особливості організації корпорацій (відокремлення володіння власністю від безпосереднього управління нею), полягає у забезпеченні балансу інтересів учасників корпоративних відносин. Це передбачає врахування економічної та соціальної природи корпоративних відносин, які виникли і набули розвитку у вітчизняних акціонерних товариствах. Інтереси учасників корпоративних відносин зумовлюються формами їхнього інвестування у діяльність корпорації, ступенем участі в управлінні та контролі діяльності товариств й іншими

ознаками, що характеризують сутність зв'язків таких учасників з товариством і очікування користі від його діяльності. Кожна з груп учасників корпоративних відносин має різноспрямовані цілі та інтереси, які необхідно узгоджувати для ефективної діяльності підприємства. Саме в цьому і полягає завдання забезпечення соціально-економічної ефективності корпоративного управління.

5. Для комплексної оцінки інтересів фінансових інвесторів доцільно проаналізувати показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової та ринкової активності підприємства. Для комплексного аналізу інтересів нефінансових інвесторів необхідно проводити аналіз таких узагальнюючих показників: обсяг та ритмічність діяльності, якість та асортимент продукції, мотивація, суспільність, сервіс підприємства. За проведеним аналізом інтересів різних груп учасників корпоративних відносин було відібрано 17 показників ефективності діяльності фінансових інвесторів та 17 показників ефективності діяльності нефінансових інвесторів. Враховуючи особливості показників оцінювання соціально-економічної ефективності, які несуть як кількісне, так і якісне значення, запропоновано методику аналізу соціально-економічної ефективності, яка ґрунтується на використанні точних методів (індексного, коефіцієнтного, інтегрального) та методу експертної оцінки. Розроблена комп'ютерна програма автоматизації процесу визначення інтегрального показника соціально-економічної ефективності корпоративного управління на алгоритмічній мові Delphi, використання якої надасть можливість швидкого розрахунку розробленого показника, визначення місця досліджуваного корпоративного підприємства як соціально-економічного інституту та прискорення мобільності реагування на негативні аспекти діяльності корпорації.

6. Розроблену методику було апробовано в процесі оцінювання соціально-економічної ефективності корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості Вінниччини. Отримані результати свідчать про відсутність на всіх підприємствах необхідного ступеня балансу між інтересами фінансових та нефінансових інвесторів. Слід зазначити, що рівень задоволення інтересів фінансових інвесторів менший, ніж нефінансових інвесторів. Це в основному стало наслідком невисокого рівня ліквідності, ділової активності та досить низької ринкової активності, що свідчить про нерозвинутість сучасного фондового ринку. Дослідження також виявило вплив визначених чинників на кінцевий результат, можливість адекватного і швидкого регулювання кризового стану, усунення або коригування негативних результатів діяльності корпорацій.

7. У процесі проведення дослідження взаємозв'язку інтегрального показника соціально-економічної ефективності корпоративного управління та показників ефективності господарювання за допомогою кореляційно-регресійного аналізу виявлено існування прямої залежності між досліджуваним показником та ефективністю виробничої і фінансової діяльності. Це доводить необхідність досягнення балансу між учасниками корпоративних відносин для забезпечення високих фінансових та виробничих показників.

8. З метою створення моделі ефективного корпоративного управління був використаний принцип системності, згідно з яким корпорація розглядається як складна відкрита система, характеристики якої притаманні суспільній системі. Тому особливості функціонування корпорації обумовлені специфікою економічної та соціальної природи корпоративних відносин. Звідси випливає, що функцією корпорації є реалізація інтересів учасників корпоративних відносин, а метою - отримання максимального фінансового результату та максимальної прибутковості акцій. Згідно з системним підходом ефективність корпорації розглядається як ступінь досягнення результату, заданого її функцією, а саме: збалансованістю інтересів усіх учасників корпоративних відносин. Саме тому оптимум корпорації як системи являє собою максимально досягнуте значення цільової функції системи за наявних ресурсів.

9. Систематизація отриманих даних у процесі визначення ефективності корпоративного управління виявила відсутність балансу інтересів учасників корпоративних відносин в результаті існування низки різноаспектних конфліктів, а саме: між вищим менеджментом та акціонерами, а також між великими та дрібними акціонерами. Тому в процесі оптимізації корпоративного управління основна увага повинна бути спрямована на вирішення корпоративних конфліктів саме цих категорій учасників. Для реалізації цього завдання, крім методів впливу на кожен окрему групу, запропоновано механізм формування корпоративної культури, корпоративного контролю та законодавчого вдосконалення врегулювання корпоративних відносин. Важливе значення для забезпечення ефективності корпоративного управління має формування дивідендної політики підприємства. При цьому з метою ефективної її реалізації необхідно враховувати існуючі фінансові можливості та особливості змішаної системи корпоративного управління.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові статті у фахових виданнях

1. Карачина Н.П., Мороз Є.О., Леонтєва О.В. Дивідендна політика як складова забезпечення інтересів учасників корпоративного управління // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ, ДНУ. – 2004. – Випуск 190. – С. 227-233. – 0,3 д. а., належить особисто автору – 0,21 д. а. (розкрито основні проблеми формування дивідендної політики, як складової досягнення ефективності корпоративного управління).

2. Мороз О.О., Карачина Н.П. Принципи корпоративного управління: сутність та особливості національної моделі // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ, ДНУ. – 2004. – Випуск 192. – С. 381-388. – 0,3 д. а., з яких належить особисто автору 0,2 д. а. (здійснено аналіз проблем та принципів ефективності корпоративного управління на вітчизняних підприємствах та їх реалізація у національній моделі корпоративного управління).

3. Карачина Н.П. Формування національної моделі корпоративного управління // Вісник ХНАУ, серія „Економіка АПК і природокористування”. – 2004. – №3. – С. 99-102.

4. Мороз О.О., Карачина Н.П. Фактор дивідендної політики у корпоративному управлінні // Науковий вісник ЧТЕІ. – Чернівці: АНТ. – 2004. – С. 356-362. – 0,3 д. а., належить особисто автору – 0,18 д. а. (розроблено основи моделювання дивідендної політики у системі корпоративного управління).

5. Мороз О.О., Карачина Н.П., Денисюк Л.П. Міжнародні принципи корпоративного управління та їх застосування в Україні // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – №7. – С. 19-21. – 0,2 д. а., з яких належить особисто автору – 0,12 д. а. (здійснено аналіз сутності міжнародних принципів корпоративного управління та можливість їх реалізації у національній моделі корпоративного управління).

6. Мороз О.О., Карачина Н.П. Дивідендна політика як складова корпоративного управління // Вісник УДУВГП. – Рівне. – 2004. – С. 676-681. – 0,3 д. а., належить особисто автору – 0,2 д. а. (досліджено значимість дивідендної політики для забезпечення ефективного корпоративного управління та механізм взаємозв'язку такої політики із фінансовим станом корпорацій).

7. Мороз О.О., Карачина Н.П., Денисюк Л.П. Соціально-економічна ефективність корпоративного управління: інституційний аспект // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – №10. – С. 22-27. – 0,3 д. а., з яких належить особисто автору – 0,2 д. а. (здійснено аналіз особливостей функціонування корпорацій та забезпечення її ефективності).

8. Карачина Н.П. До формування корпоративного сектору молочної промисловості Вінниччини // Вісник аграрної науки. – 2005. – № 1. – С. 77-78.

Публікації в інших виданнях:

9. Карачина Н.П., Острий І.Ф. Доцільність використання передових маркетингових технологій // Тези доп. наук.-практ. семінару „Современный бизнес: проблемы, тенденции, перспективы”. – Донецьк, 2001. – С. 30-32. – 0,1 д. а., особисто автору належить 0,08 д. а. (досліджено маркетингові технології та ефективність їх впровадження корпоративними підприємствами).

10. Карачина Н.П., Леонтьєва О.В. Стан та напрямки розвитку інноваційної діяльності у Вінницькій області // Тези доп. наук.-практ. конференції „Промисловий потенціал Вінниччини: сучасний стан та перспективи розвитку”. Вінниця: ВДТУ, 2002. – С. 139-143. – 0,1 д. а., особисто автору належить 0,06 д.а. (проаналізовано стан розвитку інноваційної діяльності регіону).

11. Карачина Н.П. Розробка та впровадження маркетингових стратегій на підприємствах для підвищення фінансових результатів // Тези доп. міжнар. наук.-практ. конференції „Теорія і практика ринкових перетворень в країнах з перехідною економікою”. –Київ, 2002.–С.15-18.–0,1д. а.

12. Карачина Н.П., Грабко М.В. Проблеми та розвиток корпоративної системи управління на підприємствах // Тези доп. IV міжнародної наук. конференції „Управління розвитком соціально-економічних систем”. – Донецьк, 2003. – С. 105-107. – 0,1 д. а., особисто автору належить 0,08 д. а. (досліджено особливості розвитку сучасної корпоративної системи управління).

13. Карачина Н.П. Сучасний стан і проблеми розвитку молочної промисловості в Україні // Тези доп. II наук.-практ. семінару „Актуальні проблеми аграрної науки та освіти України”. – Київ, 2003. - С. 30-31. – 0,1 д. а.

14. Карачина Н.П., Мороз Є.О., Леонтьєва О.В. Дивідендна політика як складова забезпечення інтересів учасників корпоративного управління // Тези доп. наук.-практ. конференції „Інвестиційні стратегії сталого розвитку”. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 116-117. – 0,1 д. а., особисто автору належить 0,07 д. а. (досліджено чинники, які впливають на дивідендну політику).

15. Карачина Н.П., Мороз Є.О., Леонтьєва О.В. Соціально-економічна ефективність корпоративного управління підприємствами // Тези доп. VII міжнар. наук.-практ. конференції „Наука і освіта 2004”. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 3-4. – 0,1 д. а., особисто автору належить 0,08 д. а. (досліджено умови забезпечення ефективності корпоративного управління).

16. Мороз О.О., Карачина Н.П. Розробка і реалізація дивідендної політики як складової корпоративного управління // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2004. – №1. – С. 43-46. – 0,2 д. а., особисто автору належить 0,16 д. а. (проаналізовано існуючі стратегії дивідендної політики).

17. Мороз О.О., Карачина Н.П. Соціально-економічна ефективність корпоративного управління // Збірник матер. II Всеукраїнської наук.-практ. конференції. – Вінниця, 2004. – с.

266-274. – 0,3 д. а., особисто автору належить 0,25 д.а. (виявлені критерії та визначені показники, які формують соціально-економічну ефективність корпоративного управління).

18. Карачина Н.П., Леонтєва О.В., Мороз Є.О. До проблеми моделювання функціональної структури сучасної корпорації // Матер. регіональної наук.- практ. конференції „Інноваційно-інвестиційна модель розвитку економіки Вінниччини”. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – С. 134-136. – 0,3 д. а., особисто автору належить 0,22 д. а. (розроблена економіко-математична модель ефективного функціонування корпорації).

19. Карачина Н.П. Методологічні аспекти оцінки соціально-економічної ефективності корпоративного управління // Матер. міжнар. наук.-теор. конференції. – Житомир: Вид-во ДАЕУ, 2005. – Ч. 1. – С. 201-205. – 0,3 д. а.

АНОТАЦІЯ

Карачина Н.П. Ефективність корпоративного управління молочною промисловістю. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.07.01 – Економіка промисловості. Об'єднаний інститут економіки НАН України, Київ, 2005.

Дисертацію присвячено розробці теоретико – методологічних засад та рекомендацій із забезпечення ефективного корпоративного управління на підприємствах молочної промисловості. У роботі обґрунтовуються умови створення ефективної системи корпоративного управління; уточнено поняття „корпорація” та „корпоративне управління”; досліджено процес формування національної моделі корпоративного управління; сформульовано поняття "соціально-економічна ефективність корпоративного управління" як створення балансу інтересів зацікавлених в діяльності корпорації осіб; розроблено комплексну методику її оцінювання; виявлено кореляційний зв'язок між досліджуваним показником та показниками ефективності господарювання; розроблено системно-синергетичний підхід для підвищення ефективності діяльності корпорацій.

Удосконалено механізм корпоративних відносин та розроблено взаємозв'язок дивідендної політики і фінансових результатів.

Ключові слова: корпорація, акціонерне товариство, корпоративне управління, соціально-економічна ефективність корпоративного управління.

АННОТАЦИЯ

Карачина Н.П. Эффективность корпоративного управления молочной промышленностью. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.07.01 – Экономика промышленности. Объединенный институт экономики НАН Украины, Киев, 2005.

Диссертация посвящена разработке теоретико – методологических основ и рекомендаций по обеспечению эффективного корпоративного управления на предприятиях молочной промышленности. В работе обосновываются условия создания эффективной системы корпоративного управления; уточнены понятия „корпорация” и „корпоративное управление”; исследован процесс формирования национальной модели корпоративного управления, который прошел два этапа становления, что обусловило в данное время преобладание именно инсайдерской модели корпоративного управления; выявлены и исследованы проблемы формирования корпоративного сектора экономики и обеспечения эффективного корпоративного управления, сущность которых обусловлена несовершенством институтов собственности и структуры управления, сформулировано понятие "социально-экономическая эффективность корпоративного управления" как обеспечение баланса интересов заинтересованных в деятельности корпорации лиц; разработана методика оценки эффективности корпоративного управления на основе определения критериев и показателей эффективности деятельности участников корпоративных отношений, обобщенных в интегральном показателе; осуществлена оценка эффективности корпоративного управления на корпоративных предприятиях молочной промышленности; исследован рынок молочной промышленности региона и её корпоративных предприятий; выявлена корреляционная связь между исследуемым показателем и показателями эффективности производственной и финансовой деятельности предприятия; разработаны методологические основы системно-синергетического подхода при обосновании возможности повышения эффективности деятельности корпораций и создана экономико-математическая модель эффективности корпорации. При этом, учитывая особенности каждой отдельной отрасли экономики, конкретизировано модель эффективного функционирования корпорации для предприятий молочной промышленности Винницкой области.

Разработан механизм усовершенствования корпоративных отношений, предусматривающий законодательное урегулирование таких отношений на основе принятия проекта Закона Украины ”Про акционерные общества”, формирования корпоративного контроля (внутреннего и внешнего) и надлежащей корпоративной культуры как системы внутренних ценностных установок и правил, в основу которых должны быть заложены социальные приоритеты; разработан механизм взаимосвязи дивидендной политики и финансовых результатов. Для своевременного выявления недостатков в корпоративном управлении, то есть идентификации факторов, отрицательно влияющих на его эффективность, осуществлена автоматизация процесса определения интегрального показателя социально-экономической эффективности корпоративного управления

на базе компьютерной программы на алгоритмическом языке Delphi, что даёт возможность ускорить процесс реагирования предприятия на негативные последствия его деятельности с целью повышения общей эффективности управления.

Ключевые слова: корпорация, акционерное общество, корпоративное управление, социально-экономическая эффективность корпоративного управления.

ABSTRACT

Karachina N.P. Efficiency of corporate management in dairy industry. – Manuscript.

Dissertation on gaining of scientific degree of candidate of economic sciences after speciality 08.07.01 – Economies of industry. Joint Institute of economies National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, 2005.

Dissertation is devoted to development of teoretico – methodological bases and recommendations after providing of effective corporate management on the enterprises of milk industry. The value of achievement of the effective system of corporate management is examined; „corporation” and „corporate management” notion is specified; the process of forming of national corporate case frame is explored; notion of "socio-economic efficiency of corporate management" as creation of balance of interests of interested in activity of corporation of persons is formulated; a complex method of estimation is developed; correlation communication is exposed between the explored index and indices of efficiency of management; the use of system-sinergetic approach is developed for the increase of efficiency of activity of corporations.

The mechanism of corporate relations is improved and intercommunication of dividend policy and financial results is developed.

Keywords: corporation, joint-stock company, corporate management, socio-economic efficiency of corporate management.